

İtme Çekme Kuramı Bağlamında Türkiye'deki Suriyelilere Yönelik Bir Alan Araştırması: Aydın İli Örneği¹

A Field Research on Syrians Living in Turkey Within the Context of Push-Pull Theory: The Case of Aydın Province

Eren Alper Yılmaz², Yunus Emre Özer³

Öz

Tarihsel süreç boyunca pek çok farklı birey veya grubun çeşitli ülkelere, bölgelere ve coğrafyalara doğru göç hareketine tanıklık edilmiştir. Bu göç hareketleri, hedef ülkede daha yüksek standartlarda yaşam koşullarına erişebilmek için gönüllü biçimde gerçekleşebildiği gibi, menşe ülkede yaşanan iç savaş, açlık, doğal afet, siyasi baskılar vs. nedenlerle zorunlu biçimde de kendini göstermiştir. Küreselleşme, iç savaş, iklim değişikliği gibi durumların yaygınlaşması ile son yıllarda yoğun bir şekilde artış gösteren göç hareketleri, yalnızca iç sınırlar arasına sıkışıp kalmamış, dış sınırları da aşarak uluslararası ve kitlesel bir dolaşım biçimi haline gelmiştir. Küresel bir olgu haline gelen bu göç hareketlerini başlatan ve tetikleyen pek çok sebebe vurgu yapılabilir. Göçün sebepleri, literatürde birçok kuramın ilgi alanına girdiği gibi itme-çekme kuramına da konu olmuş, itici ve çekici faktörler biçiminde tezahür etmiştir. Bu çalışmada, Aydın ilinde yapılan bir alan araştırması kapsamında Aydın'da yaşayan Suriyelilerin Arap Baharı'nın da etkili olduğu birçok unsur sebebiyle kente göç etmelerinin ve göç ettikten sonra kentte kalmak istemelerinin sebepleri itme-çekme kuramı bağlamında analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arap Baharı, Aydın, İtme-Çekme Kuramı, Suriyeliler, Uluslararası Göç.

Abstract

Throughout the history, migration movements of many different individuals or groups towards various countries, regions and geographies have been witnessed. While these migration movements can be carried out voluntarily in order to achieve higher life standards in target country, they can also be practiced involuntarily due to the civil war, hunger, natural disaster, political pressures etc. in home country. Migration movements, which have increased intensively in recent years due to the spread of globalization, civil war, climate change, etc. have not only been stuck between internal borders, but have also become a form of international and mass circulation by exceeding external borders. Many reasons can be pointed out that initiate and trigger these migration movements, which have become a global phenomenon. Causes of migration have been the subject of push-pull theory as well as many theories in the literature, appeared as pushing and pulling factors. In this study, the reasons why Syrians migrated to Aydın province due to many factors created by the Arab Spring and wanted to stay in the city after migration were analyzed in the context of push-pull theory, within the scope of a field research in Aydın.

Keywords: Arab Spring, Aydın, International Migration, Push-Pull Theory, Syrians.

Araştırma Makalesi [Research Paper]

Submitted: 15 / 10 / 2021

Accepted: 04 / 02 / 2022

¹ Bu çalışma, "2011 Sonrası Türkiye'ye Gelen Suriyelilerin Toplumsal Uyum Süreci ve Sorunları: Aydın İlinde Bir Alan Araştırması" adlı doktora tezinden türetilmiştir.

² Dr. Arş. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Söke İşletme Fakültesi, e-mail: alper@adu.edu.tr, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-5137-4948>

³ Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, e-mail: yeozer@gmail.com, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-6503-4573>

Giriş

2010 yılının sonlarına doğru Tunus'ta başlayan ve domino etkisi yaratarak tüm Ortadoğu'ya yayılan Arap Baharı'nın etkisini artırmasıyla diktatörlükle yönetilen ülkelerde iç savaş ve kaos ortamı baş göstermiş, Suriye gibi birçok Arap ülkesinde bu çatışmaların getirdiği yıkımdan kaçan insanlar, başta Türkiye olmak üzere Lübnan, Ürdün, Irak gibi çevre ülkelere doğru göç etmek ve sığınmak zorunda kalmışlardır. Arap Baharı'nın başlangıç yıllarında Suriyeliler, *geçici misafir* olarak Türkiye'ye sığınmışlar, zamanla bu misafirlik düşüncesi yerini kalıcılığa bırakmış, Suriye'deki iç savaş uzadıkça ve yeni terör örgütleri bölgedeki etkisini arttırdıkça Suriyelilerin ülkelerine geri dönüş ümitleri azalmıştır. Göç kuramlarının en önemlilerinden birisi olarak bilinen *itme-çekme kuramı*, göçün çekici ve itici sebepleri üzerinde durmuş, ayrıca göç sırasında yaşanan zorlukları açıklamaya çalışmıştır. Terk edilen ülkedeki siyasi çatışma ortamı, doğal afetler, işsizlik oranlarındaki artış ve sosyal hizmetlerin yetersizliği gibi durumlar itici faktörleri oluştururken, göçe maruz kalan ülkelerdeki güvenli siyasi atmosfer, yüksek hayat standartları, gelişen teknoloji, geniş istihdam alanları, iklim gibi koşullar da çekici faktörlere örnektir. Her göç hareketinde olduğu gibi Suriyelilerin Türkiye'ye göç etmelerinde de bazı sebepler sıralamak mümkündür. Bu sebepler; Türkiye'nin göç edenleri kabul etmesi, devletin ve sivil toplum örgütlerinin göçmenlere sağladığı hizmetler, göçmenler için çıkartılan mevzuat, kültürel/dini yakınlık gibi faktörlerdir. Bugün Türkiye'ye göç eden ve sayıları 3,5 milyonu aşan, daha sonradan *Geçici Koruma* olarak adlandırılan statüye sahip olan Suriyelilerin Türkiye'ye uyum süreçlerinin yürütülmesinde, Türk Devleti'nin politikalarının payı büyüktür.

Zamanla Türkiye'ye gelen ve sayısı milyonları bulan Suriyelilerin neden Türkiye'ye göç ettiği ve göç ettikten sonra ülkelerine geri dönmediğine dair birçok yorum, eleştiri ve durum analizi yapılmıştır. Toplumun bazı kesimleri tarafından Suriyeliler büyük bir ekonomik yük ve toplumsal güvenlik için risk teşkil eden insanlar olarak görülmüş, bazı kesimleri tarafından ise ara eleman açığını kapatan *hazır işgücü potansiyeli* ve *mazlum vatandaşlar* olarak kabul edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının algıları açısından ortada halen olumsuzluklar ve sorunlar olsa da Suriyeliler geçtiğimiz 10 yıllık süreçte büyük ölçüde Türkiye'ye entegre olmuşlar ve Türkiye'yi benimsedikleri gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada, Aydın ili özelinde Suriyelilere yönelik bir anket çalışması yapılmış olup, yapılan çalışmanın sonuçları analiz edilerek Suriyelilerin, savaşın hemen akabinde Aydın'a göç etmek istemelerinin ve göç ettikten sonra kentte kalmak istemelerinin sebepleri istatistiksel olarak incelenmiştir. Bu sebeplerin analiz edilmesi, itme-çekme kuramının bilhassa *çekici faktörler* dinamiğini somutlaştırarak kuramın daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

1. Kavramsal Açıdan Göç

21. yüzyılda küreselleşen dünya düzeninde göç olgusunun önemi giderek artmaktadır. Ulaşım ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi, devletler arasında imzalanan vize serbestisi anlaşmaları, eğitim amaçlı yürütülen değişim programları vs. gelişmeler; malların, hizmetlerin ve sermayenin olduğu kadar kişilerin de uluslararası dolaşımına imkân sağlamaktadır. Böylelikle bu dolaşım imkânlarının neden olduğu göç hareketleri, yalnızca az gelişmiş ülkelerle gelişmiş ülkeler arasında değil, gelişmiş ülkelerin kendileri arasında da görülmektedir.

Göç kavramı, yalnızca fiziksel mekânın değiştirilmesi değil, sosyal yapının da tüm unsurlarının dönüşümü anlamına gelen önemli bir sosyal olgudur. Göç hareketine katılanlar, yeni bir sosyalleşme süreci yaşayarak yaşamlarındaki tüm ilişkileri yeniden kurmak zorunda kalmakta, değişime adapte olmak için yepyeni bir uyum sürecine girmektedirler (Adıgüzel, 2016: 2). Bu yönüyle göç, toplumları sosyoekonomik, sosyokültürel, psikolojik ve demografik açılardan etkileyen, insanlara farklı bir yaşam alanı sunan çok yönlü bir hareketlenmedir.

Bireyleri ve toplumları çok boyutlu olarak etkileyen göç kavramının literatürde birçok farklı tanımı yapılmıştır. Özer'e (2014: 11) göre göç; ekonomik, dini, siyasal veya toplumsal nedenlerden kaynaklı olarak toplumların bir iskân ünitesinden, bir başkasına yerleşmek amacıyla gerçekleştirdikleri coğrafi mekân değiştirme sürecinin hem göç eden hem de göçe maruz kalan toplumların yapısını kültürel, sosyal, ekonomik ve siyasal açılardan çok boyutlu biçimde değiştirmesidir.

Faist'e (2003: 41) göre ise göç, bir mekândan diğere veya bir toplumsal-siyasal birimden diğere bir birime doğru yapılan *aktarma* eylemdir, bir diğere ifadeyle kalıcı veya yarı kalıcı olarak ikamet edilen yerin mevcut idari sınırların dışına doğru değiştirilmesidir (Faist, 2003: 41). Akkayan ise (1979: 77), Faist'in tanımını destekler nitelikte göçü; kişilerin gelecekteki hayatlarını kalıcı veya geçici bir süreliğine garanti altına almak amacıyla bir yerleşim bölgesinden başka bir bölgeye doğru yaptıkları yer değiştirme eylemi olarak tanımlar.

Göç kavramında öne çıkan unsurlardan bir tanesi de uyumdur. Göçü sadece insanların yer değiştirmesi olmaktan çıkaran temel unsur bir anlamda budur. Göç kavramını kuramsallaştırma çabalarında da göç ve uyum ilişkisi sürekli ön plandadır. Diğere bir deyişle göç olgusu, literatürde de pek çok kurama konu olmuş ve bu kuramlar çerçevesinde *uyum* kavramı ile birlikte ele alınmıştır. Söz konusu kuramlar, çıktıkları ülkeye özgü koşullara göre şekillendiği için farklı bölgelerde yaşanan göç hareketlerine açıklık getirme noktasında sınırlı bir kapasiteye sahiptir. Göç ilgili çalışmalar yürüten Sosyolog Friedrich

Heckmann'a göre uyum; yeni bir toplumsal grubun mevcut sosyal yapılar aracılığı ile topluma kazandırılmalarının yanı sıra, bu süreçte bu yeni grubun içinde yaşadığı toplumun sosyoekonomik, hukuki ve kültürel ilişkilerine nasıl ve ne şekilde dâhil edileceğini ortaya çıkarmaktır (Haksever, 2014: 22). Bir başka tanıma göre ise uyum; birey ve grupların göç ettikleri yerin beklentileri doğrultusunda yaşamlarını tekrardan düzene sokma ve daha tatmin edici bir hayat kurma çabasıdır (Saygın ve Hasta, 2018: 306).

Uluslararası göç hareketlerinin oluşturduğu çok kültürlü alanlarda bireyler arası diyalog sürecinin daha sağlıklı biçimde yürütülebilmesi için sosyokültürel uyumun sağlanması şarttır. Bunun için de karşılıklı saygı, anlayış ve tolerans kavramlarının oluşması, ortak iş birliği ağının yaratılması ve empati duygusunun gelişmesi gerekmektedir. Bireyler hem kendi öz kültürünü ve kimliğini koruyup hem de göç ettiği toplumun kültürüne adapte olmak isterse, bir başka ifade ile farklı kültürler arasında dengeli bir uyum süreci yakalarsa *entegrasyon* adı verilen uyum modeli gerçekleşir. Entegrasyon, bireyin kendi etnik kimliğini sürdürmekle birlikte, eş zamanlı olarak içinde yer aldığı dominant kültürün bakış açısını kazanma kapasitesini gösterir (Berry, 1997: 9). Bunun dışında sosyoekonomik uyum sürecinin de güçlenmesi, kültürel uyumu tamamlayıcı niteliktedir. Bu süreçte göçmenlerin işgücü piyasalarına dahil olması, üretim sürecine katkı sağlaması, devlet tarafından göçmenlere çalışma izni verilmesi ve sigortalarının yapılması ekonomik uyumun sağlıklı bir biçimde yürütülmesi açısından elzemdir.

Literatürde çokça çalışılan ve Türkiye'deki Suriyelilerle ilgili kavramsal karışıklık ortaya çıkaran bir diğer kavram da mülteciliktir. Mültecilik kavramı ise *zorunlu göç* diye tasvir edilen durumlar sonucunda açığa çıkan ve yasal statünün kazanılmasıyla yürürlüğe konulan, uluslararası hukukta sıkça karşılaşılan 21. yüzyılın en önemli kavramlarından biridir. Kirişçi'ye göre mülteci; kendi vatanında dini, ırkı ya da siyasi ideolojisinden ötürü kendisini baskı altında hisseden, yine taraflı bir tutuma maruz kaldığı için kendi ülkesine karşı güvenini kaybeden, bu sebeple başka bir ülkenin korunmasından faydalanmak için yapmış olduğu hukuki başvurusu kabul edilmiş kişidir (Kirişçi, 1996: 8). Penrose'a göre ise mülteci; zulme uğrama korkusundan dolayı kendi ülkesinin dışında bulunan, tarafsız bir araştırma sonucunda bu zulüm korkusunun haklı sebeplerle ortaya çıktığı kanısına varılabilen, bu kanıya istinaden uluslararası hukuk çerçevesinde yasal statü kazanan kişidir (Penrose, 2003: 23).

Mülteci Hukuku'nun temellerini atan 1951 Cenevre Sözleşmesi'yle "*İrki, dini, tabiiyeti, siyasi düşünceleri ya da belli bir toplumsal gruba mensubiyeti sebebiyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korkma*" ifadesi mülteciliğin en önemli şartlarından birisi olarak gündeme gelmiştir. Bu çerçevede kendi ülkesinde farklı sebeplerden ötürü şiddete ve tahakküme maruz kaldığı için başka bir ülkeye sığınma talebinde bulunan, ülkesine geri dönmesi durumunda da zulme uğrama riski taşıyan kişilere uluslararası hukuk çerçevesinde mültecilik statüsü hakkı verilmiştir. Cenevre Sözleşmesi'nin dışında 1967-*Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol* ve 1969-*Afrika Birliği Örgütü Sözleşmesi* gibi hukuki belgeler kapsamında da mültecilik konusunda bazı düzenlemelere gidilmiştir.

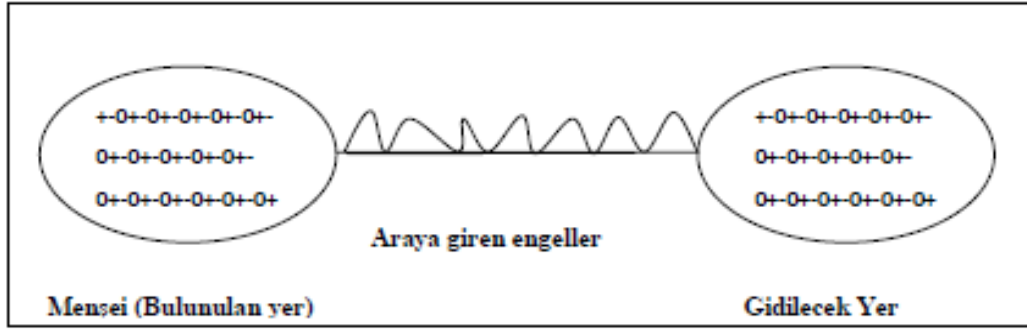
Konuyla ilgili kavramları ele aldıktan sonra, konu Aydın'da yaşayan Suriyelilerin göç etme ve göç ettikten sonra bu kentte kalıcı olma sebepleri şeklinde ele alınacaktır. Bu sebeple itme-çekme kuramı açısından göç hareketlerini analiz etmek gerekmektedir.

2. İtme-Çekme Kuramı Bağlamında Göç Hareketleri

Tarih boyunca devam eden göç olgusunu tek bir sebebe indirgemek doğru değildir. Göç; siyasi baskılar, dini ve etnik çatışmalar, iç savaşlar, işsizlik, düşük ücretler, doğal afetler, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, akademik kariyer hedefleri, demografik yapının değişmesi gibi ekonomik, siyasal ve toplumsal odaklı pek çok sebepten kaynaklanabilir. İtme çekme kuramı da göç hareketlerinin itici ve çekici sebepleri üzerine geliştirilmiş olup, göç süreci boyunca yaşanan engelleri de içine alacak şekilde bir analiz yapmıştır.

İtme çekme kuramını ilk olarak 1966 yılında Everett Lee tarafından ortaya atılmış, sonraki yıllarda bu kurama farklı kişiler tarafından katkılar yapılarak kuram geliştirilmiştir. Lee'ye göre göç; bulunan yerden başka bir yere yarı kalıcı veya kalıcı olarak ikametgâh değişikliği yapmak şeklinde tanımlanmaktadır. Ona göre göç hareketliliği, mesafeye, gönüllü veya gönülsüzlük durumuna, hatta iç ve dış göç ayırımına bakılmaksızın tek bir olgu olarak ele alınmalıdır. Ayrıca ne kadar kısa veya uzun, kolay veya zor olursa olsun, her göç eylemi bir başlangıç ve bir varış noktasının yanı sıra yer değiştirme süreci boyunca bir dizi engel içermektedir (Lee, 1966: 49).

İtme-çekme teorisinin temel bileşenlerine vurgu yapan Lee'ye göre göçe etki eden faktörler *pozitif*, *negatif* ve *nötr* olmak üzere üç kısma ayrılmıştır. Bireylerin çıkış noktalarında yani mevcut ikamet ettikleri yerde kalmalarını sağlayan faktörler pozitif (+), bireyleri göç etmeye teşvik eden faktörler negatif (-) ve bireylerin göç kararı almaları üzerinde olumlu/olumsuz herhangi bir tesir yaratmayan faktörler ise nötr (0) faktörler olarak sınıflandırılmıştır (Özcan, 2017: 192).

Şekil 1. Göçe Etki Eden Faktörler

Şekilde görüldüğü üzere hem ikamet edilen menşei yerde hem de göç edilecek yerde, insanları o bölgede tutmak veya oraya çekmek için mevcut bulunan sayısız faktör olduğu gibi, onları geri iten başka dinamikler de vardır. Bu dinamikler, (+) ve (-) işaretleri olarak gösterilmiştir. Tüm bunların yanı sıra, insanların temelde kayıtsız olduğu, (0) olarak gösterilen başka durumlar da vardır. İtme ve çekme kuramına göre, çekici faktörlerin sağladığı avantajlar kişiden kişiye ve ihtiyaca binaen değişebilir. Örneğin; çocuklu bir ailede göç edilen yerde eğitim çekici bir faktör olarak görülürken, çocuksuz ailelerde yüksek vergi sebebiyle eğitim faktörü nötr bir etki yaratacaktır (Çağlayan, 2006: 73).

Bu kurama göre göç sürecini başlatan dört temel faktör; yaşanılan yerle ilgili faktörler, göç edilen yerle ilgili faktörler, işe karışan engeller ve bireysel faktörlerdir (Lee, 1966: 50). İtici faktörler, bireyin ikamet ettiği alanı/bölgeyi terk etmesine neden olan ekonomik, sosyal, dini, siyasal vs. sorunları içerebilirken, çekici faktörler ise; göç edilmek istenilen ülkedeki cezbedici fırsatları kapsamaktadır. Konuyu biraz daha spesifik hale getirirsek, menşei (kaynak) ülkedeki güvenlik riskleri, savaş ortamı, terör faaliyetleri, doğal afetler, mezhep savaşları, yüksek işsizlik oranları ve temel hizmetlerin yetersizliği gibi durumlar itici faktörleri oluştururken, hedef ülkedeki güvenli ortam, hayat standartlarının yüksek olması, teknolojik imkanlar, coğrafya ve iklim, istihdam alanlarının geniş olması ve kültürel/dinsel yakınlık gibi koşullar da çekici faktörlere örnek verilebilir. Araya giren engeller olarak ise aradaki mesafenin uzaklığı, ulaşım imkânlarının yetersizliği ve tehlikeli yolculukları sayabiliriz (Rani, 2018: 7). Lee bu engellere örnek olarak, Doğu ve Batı Almanya'yı ikiye ayıran Berlin Duvarı gibi gerçek fiziksel engelleri ve dolaşımı kısıtlayan göçmenlik yasalarını vermiştir (Lee, 1966: 51). Kısacası göçe başlamadan önce bireylerin/kitlelerin hareket alanını kısıtlayan, göçü zorlaştıran veya yola çıkılması durumunda risk yaratabilecek durumlar bu engelleri oluşturmaktadır.

İtme-çekme kuramında refah düzeyi yüksek, endüstrileşmiş ülkelerin; kendi ülkelerinde işsiz, düşük ücretle çalışan veya sosyal güvenlikten yoksun bireylere çekici geldiği tezi kabul edilmektedir. İşgücü koşulları açısından göç konusu ele alındığında, yaşanılan ülkedeki düşük çalışma koşulları itici etmenleri oluştururken, göçün hedef ülkesindeki iyi çalışma koşulları ve cazip özlük hakları ise çekici faktörleri oluşturmaktadır (Aksoy, 2012: 295). Makro yaklaşıma göre uluslararası göç hareketleri, emekteki arz ve talepte ortaya çıkan coğrafi farklılıktan ileri gelmektedir. Sahip olduğu sermayeye oranla emek piyasası daha kısıtlı olan ülkeler daha yüksek ücretli istihdam alanları sunarken; emek fazlası olan ülkelerde ise ücret düzeyleri nispeten daha düşüktür. Aradaki bu ücret farkı, düşük ücretli az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde çalışan bireylerin, yüksek ücret veren gelişmiş ülkelere doğru göç etmesine yol açmaktadır (Massey, 1999: 35).

Eğer göçün sebebinin, başlangıç ve varış noktasındaki olumlu ve olumsuz faktörlerin dikkate alınmasından kaynaklandığını düşünürsek, bu noktalar arasındaki farklılıkların yüksek düzeyde bir göç akışına zemin hazırladığını söyleyebiliriz. Buna örnek olarak, 19. yüzyılda ABD'ye, 13. yüzyılda Doğu Avrupa'ya ve 20. yüzyılda Sibirya'ya doğru yığılan göç hareketlerini verebiliriz (Lee, 1966: 51). Böylelikle refah seviyesi yüksek, istihdam alanları geniş ve her yönden gelişmiş ülkeler, menşei ülkelerde memnuniyetsizliği asgari düzeyde olan kişileri kendilerine çekmek için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Yakın çağa geldiğimizde, örneğin 1960'lı yıllarda Almanya, genç ve dinamik işgücü açığını kapatabilmek adına Türkiye gibi yaş ortalaması düşük ve nüfusu fazla ülkelere işçi alımı politikası yürütmüştür. Böylelikle kendi ülkelerinde geçim sıkıntısı çekmekte olan ve işsizlik problemi yaşayan Türk işçiler daha çok para kazanabilmek ümidiyle Almanya'ya göç etmiş, sonraki yıllarda ise geri dönüş yerine, burada düzen kurmak istemiş ve ailelerini yanlarına getirmişlerdir.

Lee, göçün bazı karakteristik özelliklerini incelemiştir. O'na göre, göç seçicidir. Seçici olmasının nedeni; kişilerin başlangıç ve varış noktasındaki artı ve eksi faktörler grubuna farklı tepkiler vermeleri, araya giren engellerin üstesinden gelmek için farklı yeteneklere sahip olmaları ve birbirlerinden farklı beklenti içinde olmalarıdır. Bunun yanı sıra göç öncesinde araya giren engeller, göçmenlerin statüleri ve yaşam tarzları hakkında da bilgi verir. Örneğin, eğitimsiz ve gecekonduların sakini maddi imkanları olmadığı için genelde uzak mesafe göçünü göze alamaz, genelde aynı mahalle içinde dönüp

dolaşmaktadırlar. Eğitim durumu yüksek ve şehirde yaşayan kesim ise maddi imkanları doğrultusunda uzak mesafeli bölge veya şehirlere göç edebilirler (Lee, 1966: 56-57).

İtme-çekme kuramı bağlamında literatürde bazı çalışmalara rastlamak mümkündür. Örneğin, 2009 yılında Çin'in Sanjiangyuan bölgesinde yapılan bir araştırmada, çevresel kaynaklı göçün itici ve çekici faktörleri üzerinden bir analiz yapılmıştır. Yapılan araştırmada odak-grup görüşmesi ve anket yöntemi ile devlet yetkilileri, bölgede yaşayan yerel halk ve göçmenlerle görüşülmüştür. Yapılan analizler sonucunda göç üzerinde çevresel koşulların bozuk olmasından ötürü hükümetin evlerini terk etmek isteyen insanları bölgenin dışına taşıması yani lojistik destek sağlaması ve finansman desteği vermesi itici faktörler olarak görülürken, varılmak istenen yerdeki kaliteli eğitim şartları, yeni konutlar, yeni istihdam alanları ve emekli maaşlarının ödenmesi ise çekici faktörleri oluşturmuştur (Meng, 2009: 9-14).

Bir başka çalışmada 1950'lerden 2000'li yıllara kadar Türkiye'deki iç göç hareketini itme-çekme kuramı bağlamında inceleyen Çelik (2006), yapmış olduğu regresyon analizi sonucunda, tarımsal toprak yetersizliği ve güvenlik endişesinin göçe neden olan itici faktörler olduğu bulgusuna ulaşırken, çekici faktörler olarak da yüksek gelir, geniş istihdam fırsatları, eğitim ve sağlık gibi kentsel hizmetler ve akraba referanslarını göstermiştir.

İtme-çekme kuramı kapsamında genel kavramsal bilgilendirmenin ardından konuyu Türkiye özelinde değerlendirmek konu bütünlüğünü sağlayacaktır. Bir sonraki bölümde itme-çekme kuramı, Suriyelilerin Türkiye'ye göçü çerçevesinde ele alınacaktır.

3. İtme-Çekme Kuramı Bağlamında Suriyelilerin Türkiye'ye Göç Etme Sebepleri

İtme-çekme kuramı bağlamında Arap Baharı sonrasında Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Suriyeliler için uygun bir analiz yapılabilir. Hem Suriye'deki itici faktörlerin Suriyeliler için ülkeyi yaşaması zor ve endişe verici hale getirmesi, hem de Türkiye'deki çekici faktörlerin göç tercihinde Türkiye'yi ilk sıraya taşıması kuramı daha anlaşılır kılmaktadır.

Arap Baharı başladıktan bir süre sonra ülkede yaşanan kaos ve iç savaş, Suriyeli masum siviller için adeta bir korku çemberi oluşturmuş, bu durum yeni göç hareketleri için itici bir faktör haline almıştır. Bilhassa savaş sonrası bölgede etki alanını genişleten ve uluslararası arenada terör unsuru olarak kabul edilen Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD) ve El Nusra'nın yanı sıra Türkiye tarafından terör örgütü olarak görülen Demokratik Birlik Partisi (PYD) örgütleri Suriyeliler için büyük bir tehdit haline gelmiştir. Böylece çatışmaların, bombaların ve kimyasal silahların kentte bıraktığı yıkımdan ötürü can güvenliği kaygısı güden Suriyeliler, Türkiye başta olmak üzere, Lübnan, Ürdün ve Irak gibi ülkelere sığınma arayışı içine girmişlerdir. Savaşın başlangıç yılları yalnızca iktidardaki Esad ve Özgür Suriye Ordusu gibi muhalif gruplar arasında geçse de 2013 yılından itibaren etkisini hissettiren ve 2014 yılından itibaren topladığı yabancı savaşçılarla bir hayli güçlenen İŞİD de bu iç savaşa ortak olmuştur. Sonraki yıllarda ise ABD'nin silah, lojistik ve mühimmat desteği ile büyüyen ve Türkiye tarafından terör örgütü olarak kabul edilen YPG de silahlı saldırılarını artırmış, tüm bu kaos, karmaşa ve iç savaştan kaçan Suriyeli vatandaşlar ülkelerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Kısaca Suriye'nin geneline yayılan legal ve illegal aktörlerin arasındaki bu çatışma ortamı, korku iklimi ve güvensizlik durumu, Suriyelilerin göç dalgasını başlatmaları ve yeni ülkelerde sığınma arayışına girmeleri için itici bir güç haline gelmiştir.

Öte yandan Suriyelilerin Türkiye'ye göç etme sebeplerindeki çekici faktörleri değerlendirecek olursak, bunların başında Türkiye'nin dış politika stratejisi bağlamında izlemiş olduğu insani diplomasi anlayışı örnek verilebilir. Bir diğer ifadeyle Türkiye, hiçbir etnik, dini ve ideolojik ayırım yapmaksızın, savaşta mağdur olan *mazlum* ve *din kardeşi* olarak tanımladığı Suriyelilere sınırlarını açmış, insani yardım ekseninde onların eğitim, sağlık, gıda, barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamak için politikalar yürütmüştür. Suriyeliler için ülkedeki psikolojik eşğin *yüz bin* olduğunu açıklansa da (Hürriyet, 2013), bu eşik tahmin edilenden daha hızlı artarak milyonlara ulaşmıştır. Bu göç dalgası karşısında hazırlıksız yakalanan Türkiye, iç savaşın başlarında savunduğu söylemiyle tutarlılık göstermek adına Suriyelilere sınır kapılarını açmaktan geri adım atmamış, zamanla bu politikasını daha somut ve görünür hale getirmiştir. Bugün itibarıyla 3,7 milyon resmi kayıtlı Suriyeliyi barındıran Türkiye (UNHCR, 2021), dünya üzerinde en çok Suriyeliye ev sahipliği yapan ülke statüsü kazanmıştır. Böylelikle Türkiye'nin izlediği bu misafirperver tutum Suriyelileri göçe teşvik eden çekici bir faktör olarak görülebilir.

Total Persons of Concern

CSV JSON

5,646,797

Last updated 16 Sep 2021

Source - UNHCR, Government of Turkey

Total Persons of Concern by Country of Asylum

JSON

Location name	Source	Data date	Population
Turkey	Government of Turkey	16 Sep 2021	65.7% 3,710,497
Lebanon	UNHCR	31 May 2021	15.1% 851,717
Jordan	UNHCR	31 Aug 2021	11.9% 670,637
Iraq	UNHCR	31 Aug 2021	4.4% 248,721
Egypt	UNHCR	30 Jun 2021	2.4% 133,568
Other (North Africa)	UNHCR	31 Jan 2020	0.6% 31,657

Total Registered Syrian Refugees

JSON

5,646,797

Source - UNHCR, Government of Turkey

Şekil 2. Ülkelere Göre Suriyeli Sığınmacıların Dağılımı

Kaynak: UNHCR, 2021

İnsani diplomasi örneğinin yanı sıra, Türkiye'nin güvenli bir ülke olması, ayrıca barınma, sağlık, eğitim ve istihdam olanaklarının diğer Ortadoğu ülkelerine nazaran daha iyi seviyelerde olması çekici faktöre örnek verilebilir. Örneğin, Türkiye'deki sığınmacı kamplarındaki temizlik ve yemek imkânları, Suriyelilerin göç ettiği diğer ülkeler arasında yer alan Lübnan ve Ürdün'deki kamplara göre daha iyi durumdadır. Güneydoğu'daki kamplarda barınma imkânının yanı sıra, dikiş-nakış, Türkçe ve İngilizce dersleri, bilgisayar gibi mesleki kurslar da verilmektedir (ORSAM, 2014: 12). Yine Ürdün ve Lübnan gibi ülkelerde taciz, hırsızlık ve sosyal dışlama durumlarının fazla olması, göçün yönünü Türkiye'ye doğru çevirmekte ve Türkiye'nin güvenli ülke olarak algılanmasına zemin hazırlamaktadır.

Kamplar dışında kent hayatına uyum sağlamaya çalışan Suriyelilere ise 2014 yılında yürürlüğe konulan *Geçici Koruma Yönetmeliği* çerçevesinde sağlık hizmetleri, çalışma izni hakkı, sosyal yardım ve hizmetler, tercümanlık hizmetleri, eğitim hizmetleri gibi imkanlar sağlanmıştır. Örneğin, temel ve acil sağlık hizmeti kapsamında Suriyelilerin ilaç ve tedavi masrafları devlet tarafından karşılanmakta, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen *Kızılay Kart* uygulaması ile belirli kriterleri taşıyan geçici koruma statüsündeki kişilere ekonomik yardım yapılmakta (TÜRK KIZILAY, 2017), ülkeye katkı sağlayacağı düşünülen nitelikli, eğitilmiş ve sermaye sahibi Suriyelilere istisnai vatandaşlık verilmektedir. Tüm bu hizmetler ve fırsatlar, Türkiye'yi Suriyeliler için cazibe merkezi haline getirmiştir.

Suriyelileri Türkiye'ye çeken bir başka çekici faktör ise kültürel ve dini yakınlıktır. Osmanlı Devleti ile ortak tarihsel bağları olduğunu düşünen, mezhep farklılıkları olsa da İslamiyet dinine mensup olan, böylece şimdiki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile benzer kültür, gelenek-görenek ve dini inanca sahip olduğunu düşünen birçok Suriyeli vardır (Erkan, 2018: 14; Yıldırım vd., 2017: 121). Bilhassa Türkiye'nin güneydoğusundaki sınır illerle kültürel benzerliklerin daha fazla olduğu söylenebilir. Osmanlı Devleti döneminden yakın siyasi döneme geldiğimizde ise, Türkiye'nin bazı Ortadoğu ülkelerinde *Müslüman dünyasının ağabeyi* olarak kabul edilmesi, Türkler ve Suriyeliler arasında kültürel ve dini açıdan bir köprü vazifesi görmüştür.

Buraya kadar anlatılanlar konuyu teorik açıdan ele almamızı ve değerlendirmemizi sağlamıştır. Buradan sonra Aydın ilinde yapılan anket çalışmasıyla konu hakkında sahadan da bilgi sağlanmış olacaktır.

4. Aydın'daki Suriyelilerin Göç Etmek / Göç Ettikten Sonra Kalmak İsteme Sebeplerine Dair Alan Araştırması

2010 yılının Aralık ayında Tunus'ta başlayan ve domino etkisiyle Suriye başta olmak üzere neredeyse tüm Ortadoğu'ya yayılan Arap Baharı'ndan bu yana binlerce milyonlarca insan savaşın yarattığı bu yıkımdan olumsuz etkilenmiştir. Suriye'de yaşanan iç savaşın giderek kontrolden çıkması sonucunda Türkiye'nin sınır bölgesinde de bir hareketlilik meydana gelmiş, ilk olarak birkaç yüz vatandaş Hatay'daki Cilvegözü sınır kapısına doğru akın etmiş, sonrasında Türkiye içlerine doğru kitlesel nüfus hareketleri görülmüştür.

Zamanla Türkiye'ye gelen Suriyeli sayısı milyonları bulmuş, bu kadar Suriyelinin neden Türkiye'ye göç ettiği ve göç ettikten sonra geri dönmediğine dair birçok yorum ve tahmin yapılmıştır. Bu çalışmada, Aydın ili özelinde yapılan bir anket çalışmasının sonuçlarına dayalı olarak (Yılmaz, 2019), Aydın'da yaşayan Suriyelilerin kente göç etmek ve kentte kalmak istemelerinin sebepleri incelenecek, bu sebepler itme-çekme kuramı bağlamında değerlendirilecektir.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Yapılan anket çalışmasında Suriye'den Aydın'a göç etmiş 226 bireyin, bu kente göç etmesindeki ve göç ettikten sonra kalmasında etkili olan sebepleri analiz edebilmek için elde edilen verilere frekans analizi yöntemlerinden çoktan seçmeli (*multiple response*) testler uygulanmış, katılımcılardan bir soru için en fazla 3 seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Çoktan seçmeli testler sonucunda katılımcıların verdikleri cevapların sıklık ve yüzde değerlerine bakılmış, bu çerçevede hangi faktörlerin göç etme ve kalıcı olma kararlarında daha etkili olduğu ölçülmeye çalışılmıştır. Anketlere başlanabilmesi için Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden etik kurul raporu 08.03.2018 tarihinde alınmıştır. Anketler 10.03.2018-12.05.2018 tarihleri arasında elden uygulanmıştır. Anketlerin hazırlanması sürecinde Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Olca Sürgevil Dalkılıç'tan destek alınmıştır.

4.2. Araştırmanın Örnekleme ve Türü

Anketin yapıldığı dönemde Aydın ilinde yaklaşık olarak 10.000 Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Dolayısıyla araştırmanın evren büyüklüğü 10.000, örneklem büyüklüğü ise 266'dır. Ankette örneklemin çerçevesi oluştururken Aydın ilinde yaşayan Suriyelilere ulaşmak için veri toplama süreci; zaman ve bütçe kısıtlaması, online anket yerine elden uygulama, hedef kitlenin eğitim oranının düşük olması gibi engeller baz alınarak yürütülmüş, bu süreçte hiçbir kurumdan yolluk veya kırtasiye ücreti talep edilmemiştir.

Örnekleme türü olarak ise, evreni oluşturan birimlerin hepsine eşit seçilebilme şansının tanındığı *olasılıklı örnekleme* türü kullanılmış, olasılıklı örneklemin bir çeşidi olarak da evreni oluşturan bireylerin tamamının örneğe girme şansının tesadüfi olduğu *basit tesadüfi örnekleme* modeli seçilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 75). Bu noktada belirli bir meslekten, cinsiyetten, gelir grubundan ya da eğitim düzeyinden Suriyeliler seçilmemiş, tamamen tesadüfi olarak kolay ulaşılabilen Suriyelilere anket yaptırılmıştır.

4.3. Verilerin Toplanmasında İzlenen Yol

Saha çalışmasına geçilmeden önce etik ihlali oluşmaması açısından Aydın Göç İdaresi İl Müdürlüğü'nden Ankara Göç İdaresi Genel Merkezi'ne iletilmek üzere yazılı izin istenilmiş, izne cevap gelmesi yaklaşık 2 ayı bulmuştur. Bu süreçte göçmenlerle daha önceden proje yürütmüş olan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Murat Kemal Avcı'ya ulaşılmıştır. Onun yönlendirmesi ile Suriye kökenli olan ve uzun yıllardır Türkiye'de yaşayan, Suriyelilerin sorunlarının çözülmesi noktasında tercümanlık hizmeti de veren Devlet Su İşleri makine mühendisi Ali Bayraktar ile irtibata geçilmiştir. Yazılı izin alındıktan sonra, Ali Bayraktar'ın yönlendirmesi doğrultusunda Aydın'da yaşayan Suriyelilerin hangi mahallelerde ikamet ettiği bilgisine önceden ulaşılmış, bu bilgiye istinaden Suriyeliler önceden telefonla aranarak kendilerine anket yapılmak istendiğine dair haber verilmiştir. Suriyelilere ulaşıldıktan sonra sahaya çıkılmış, anketler bizzat elden yapılmış, bu sürece Suriyelileri yakından tanıyan hem Arapça hem Türkçe dillerine son derece hâkim olan Ali Bayraktar'ın bizzat kendisi de katılmıştır. Dolayısıyla ankete katılanların güveni kazanılarak soruların cevaplanmasında oluşabilecek endişe ve önyargı durumu ortadan kaldırılmıştır.

İlerleyen süreçte Ali Bayraktar vasıtasıyla da Aydın Valiliği İl Göç İdaresi Müdürü Sayın Soner Koç'a ulaşılmış, Soner Koç'un talimatı ile İl Göç İdaresi'ne gelen *geçici koruma* altındaki kayıtlı Suriyelilere anketler uygulanmıştır. Akabinde İl Göç İdaresi Müdürlüğü personeli Sayın Hasan İçöz'ün vasıtasıyla Aydın Geri Gönderme Merkezi Müdürlüğü'ne gidilmiş, burada geri gönderilmek üzere toplanan veya idari gözetim altında bulunan sığınmacılara da anketler elden uygulanmıştır.

4.4. Demografik Değişkenler

Göçmenlerin profilini, göç ve kimlik algılarını ortaya koyabilmek adına ilk etapta cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu gibi demografik yapının incelenmesi çalışmaya fayda sağlayacaktır. Örnekleme oluşturan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin veriler *sıklık tabloları* ile gösterilmiş, verilerin çıktıklarına göre analizler ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1. Cinsiyet Dağılımı

		Sıklık	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	31	13,7
	Erkek	195	86,3
	Toplam	226	100,0

Tablo 1'e göre, alan araştırmasında katılımcıların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında; görüşülen kişilerin %13,7'sini (31 kişi) kadınlar, %86,3'ünü (195 kişi) ise erkekler oluşturmaktadır. Bu noktada ankete cevap verenlerin büyük kısmını erkeklerin oluşturduğu söylenebilir. Öte yandan gerek ankete katılmalarına eşleri tarafından izin verilmemesi gerekse dışarıya karşı çekingen tavırları sebebiyle Suriyeli kadınların ankete cevap vermekten kaçındıkları düşünülmektedir.

Tablo 2. Yaş Dağılımı

		Sıklık	Yüzde
Yaş Grubu	18-25	51	22,6
	26-35	108	47,8
	36-50	60	26,5
	51-65	7	3,1
	Toplam	226	100,0

Tablo 2'ye göre, araştırma kapsamında görüşülen kişilerin %22,6'sı 18-25 yaş grubuna, %47,8'i 26-35 yaş grubuna, %26,5'i 36-50 yaş grubuna, %7'si ise 51-65 yaş grubuna dâhil olan sığınmacılardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan sığınmacıların yaşlarının daha çok 50 yaş altı olması, bu kişilerin daha iyi istihdam olanaklarına sahip olabilmek, aile fertlerine daha iyi yaşam standartları sağlayabilmek ve geleceğe daha umutla bakabilmek gibi amaçlar taşıdığını da gösterebilir. Ayrıca ileri yaştaki insanların uzun süredir yaşadığı topraklardan kolay kolay vazgeçmek istememeleri de Aydın'a göç eden 50 yaş üstü Suriyelilerin sayıca neden az olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Tablo 3. Medeni Durum Dağılımı

		Sıklık	Yüzde
Medeni Durum	Evli	180	79,6
	Bekâr	46	20,4
	Toplam	226	100,0

Tablo 3'e göre, medeni durum dağılımına bakıldığında, araştırma kapsamında görüşülen kişilerin %79,6'sı evli, %20,4'ü bekâr göçmenlerden oluşmaktadır. Bu noktada özellikle çocuğu olan bireylerde ailesinin ve çocuklarının geleceğini düşünen, onlara daha iyi bir yaşam sağlamak isteyen Suriyelilerin göç kararı alması manidardır. Suriyelilerde evlilik oranının bu kadar yüksek olması da Arap toplumlarında küçük yaşta evliliklerin dini ve kültürel bir uygulama haline gelmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 4. Eğitim Durumu Dağılımı

		Sıklık	Yüzde
Eğitim Durumu	Okuryazar değil	25	11,1
	İlkokul mezunu	71	31,4
	Ortaokul mezunu	74	32,7
	Lise mezunu	27	11,9
	Üniversite mezunu	28	12,4
	Lisansüstü	1	0,4
	Toplam	226	100

Araştırmaya katılanların eğitim durumları Tablo 4'te gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların %11,1'inin okuryazar olmadığı, %11,9'unun lise, %12,4'ünün üniversite mezunu olduğu, %0,4'ünün lisansüstü eğitimi aldıkları buğularına rastlanmıştır. İlkokul ve ortaokul mezunları araştırmaya katılanların yarısından fazlasına (%64,1) tekabül etmektedir. Tablo 4'e göre ilkokul mezunu 71 kişi ankete katılanların %31,4'üne, ortaokul mezunu 74 kişi ise katılımcıların %32,7'sine denk gelmektedir. Dolayısıyla Aydın'a göç eden Suriyelilerin eğitim seviyelerinin düşük olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

4.5. Türkiye'ye Göçü Etkileyen Faktörler

Çalışmanın ana kısmını oluşturan bu bölümde Suriye'den Aydın'a göç etmiş 226 bireyin, bu kente göç etmesindeki sebepler analiz edilmiştir. Bu çalışmada amaç, itme-çekme kuramının da vurguladığı gibi göçmenlerin göç kararı almasındaki itici ve çekici faktörleri irdeleyebilmektir. Bu bağlamda Suriyelilere uygulanan anketlerde Türkiye genelinde ve Aydın özelinde bu coğrafyaya göç kararı alınmasındaki çekici faktörlerin neler olduğu sorulmuş, anket sonuçlarına frekansa analizi yöntemlerinden çoktan seçmeli testler uygulanmış, katılımcılardan 1 soruya en fazla 3 cevap vermeleri istenmiştir.

Tablo 5. Türkiye'ye Göç Ettiren Faktörler

	Sıklık (N)	Yüzde	
Türkiye'ye göç ettiren faktörler	İki ülke arasındaki mesafenin kısa olması	146	64,6
	Daha önce Türkiye'ye gelen Suriyelilerin tavsiyeleri	53	23,5
	Türkiye'deki hayat standartlarının yüksek olması	26	11,5
	Türkiye'nin güvenli bir ülke olması	201	89,8
	Kültürel ve dinsel anlamda Türklere duyulan yakınlık	191	84,5
	Diğer	4	1,8
	Toplam	623	275,7

Tablo 5'te "Sizi Türkiye'ye göç ettiren faktörler nelerdir?" sorusuna verilen cevapların dağılımı yer almaktadır. Bu soruda maksimum 3 cevap seçeneği işaretlenmiş, dolayısıyla N sayısı örneklem hacmi olan 226 sayısını geçmiştir. Frekans analizi sonucunda görüldüğü üzere toplamda 623 cevap alınmıştır. Yüzdeler olarak ise bir soruya en çok 3 cevap verilmesinden ötürü bu oran %100'ü geçmiş, %275,7 gibi bir oran elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan göçmenlerin, göç etmelerine vesile olan çekici faktörlere verdikleri cevapların dağılımı değerlendirildiğinde örneklem sayısını oluşturan 226 kişiden *İki ülke arasındaki mesafenin kısa olması nedeniyle göç ettiklerini* ifade eden kişilerin sayısı 146, işaretlenen seçeneğin oranı ise %64,6'dır. Dolayısıyla *mesafe* kavramı Türkiye'ye göç noktasında önemli bir dinamiktir ve Suriyeliler tarafından işaretlenen en yüksek 3. seçenek olma özelliği taşımaktadır. Zira, coğrafi açıdan Türkiye'nin Suriye'ye olan yakınlığı ve sınır komşusu olması, göçmenlerin fazla mesafe kat etmeden kolay ve rahat bir ulaşım ağı üzerinden ülkeye giriş yaptıklarını göstermiştir.

Daha önceden Türkiye'ye gelen Suriyelilerin referansları seçeneğini işaretleyen Suriyelilerin sayısı 53 olmakla beraber, oranı ise %23,5'e tekabül etmektedir. Dolayısıyla referans faktörü, çekici faktörler arasında diğer faktörlere nazaran daha düşük bir niceliği temsil etmektedir. Bu sebeple, daha önceden aileleri, akrabaları ya da arkadaşları Türkiye'ye gelen Suriyelilerin tavsiyelerinin yeterince etkili olmadığını anlayabiliriz.

Suriyelilerin göç kararı almaları noktasında araştırılan bir başka faktör, *Türkiye'de hayat standartlarının yüksek olması* faktörüdür. Aydın'da yaşayan 226 Suriyeli arasından bu seçeneği işaretleyenlerin oranı %11,5'e tekabül etmektedir. Sayısal olarak ise 26 kişi bu seçeneği işaretlemiştir. Bu değer, *diğer faktörler* kısmını çıkartırsak verilen cevaplar arasındaki *en düşük* orana sahiptir. Dolayısıyla Türkiye'deki hayat standartlarının yüksek olması, Türkiye'ye göç etmek için Suriyeliler açısından ciddi ve tetikleyici bir faktör olmamıştır.

Genellikle iç ve dış göçü belirleyen çekici faktörlerden birisi olduğundan, anket çalışmasında *güvenlik faktörü* de sorulara dâhil edilmiştir. *Türkiye'nin güvenli bir ülke olmasından ötürü ülkeye göç etme* faktörünü tercih edenlerin oranı 226 kişi üzerinden %89,8 gibi yüksek bir orana tekabül etmekte (201 kişi) ve tüm faktörler arasında *en yüksek* tercih sebebi halini almaktadır. Dolayısıyla Suriyeliler, Türkiye'yi güvenli bir ülke olarak görmekte ve göç tercihlerini Türkiye'den yana kullanmaktadırlar. Saha çalışması sürecinde bazı Suriyeliler ek bilgiler vermiş, Lübnan, Ürdün ve diğer Ortadoğu ülkelerinde tecavüz, taciz ve hırsızlık olaylarının çok olduğunu, dolayısıyla bu durumun kendileri açısından güvenlik riski teşkil ettiğini, Türkiye'de ise bu tarz durumlara rastlamadıklarını ve kendilerini güvende hissettiklerini ifade etmişlerdir

Kültürel ve dinsel açıdan yakınlık da genel anlamda göçü tetikleyen sebeplerden birisidir. Ankette *Türklere kültürel ve dinsel anlamda yakınlıktan ötürü Türkiye'ye göç etmeyi tercih edenlerin* oranı yüzdelik olarak %84,5 gibi yüksek bir oranı bulmuştur. Sıklık değeri olarak ise 226 kişi üzerinden 191 kişi bu seçeneği işaretlemiştir. Bu oranlardan anlayacağımızı üzere kültür ve din faktörleri, güvenlik faktöründen sonra Türkiye'ye göçü tetikleyen en önemli ikinci faktör olma özelliği taşımaktadır. Müslümanlık dini altında birleşen iki toplumun, kültürel açıdan da birbirine benzediği düşünülmektedir.

Kısaca bu kısımda, Suriyelilerin Türkiye'ye göç etme sebepleri bilhassa üç dinamik etrafında şekillenmiş; *güvenlik, kültürel/dini yakınlık ve mesafe* faktörleri göç tercihinde en fazla işaretlenen cevaplar olarak görülmüştür. Göç tercihinde en az etkili olan faktörün ise *Türkiye'deki hayat standartlarının yüksek olması* faktörü olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.6. Türkiye'de Kalmayı Cazip Hale Getiren Faktörler

Bu kısımda çoktan seçmeli testler sonucunda 226 katılımcının verdiği cevapların sıklık ve yüzde değerlerine bakılmış, bu çerçevede Suriyeliler açısından hangi çekici faktörlerin Türkiye'de kalmayı daha cazip hale getirdiği ölçülmeye çalışılmıştır. Bu noktada amaç, Suriyelilerin Aydın'a geldikten sonra, gelmeden önce ülke hakkında oluşturdukları beklentilerinin ve umutlarının yeterince karşılanıp karşılanmadığını, Türkiye'de yaşadıkça Türk halkına ve devletine karşı tutumlarının değişip değişmediği görebilmektir.

Tablo 6. Türkiye'ye Göç Ettikten Sonra KalmayıCazip Hale Getiren Faktörler

	Sıklık(N)	Yüzde	
Türkiye'ye göç ettikten sonra burada kalmayı cazip hale getiren faktörler	Sosyal hizmet olanakları	47	20,8
	İstihdam olanakları	50	22,1
	Türklerin misafirperverlikleri	149	65,9
	Türkiye'nin güvenli bir ülke olması	213	94,2
	Kültürel/dini anlamda Türklere duyulan yakınlık	187	82,7
	Diğer	1	0,4
	Toplam	647	286,3

Tablo 6'da en fazla 3 cevap seçeneği işaretlenebilmiş, dolayısıyla N sayısı örneklem hacmini geçmiştir. Frekans analizi sonucunda ankete katılan Suriyelilerden toplamda 647 cevap alınmıştır. Yüzdelik oranlar ise yine bir soruya maksimum 3 cevap verilmesinden dolayı %100'ü geçmiş, %286,3 gibi bir orana tekabül etmiştir.

226 kişi üzerinden Türkiye'de kalmayı cazip hale getiren faktörlerden *sosyal hizmet olanaklarını* işaretleyenlerin oranı %20,8'e, sıklık değeri olarak ise 47 kişiye tekabül etmektedir. Bu istatistiklere göre; eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlerden duyulan memnuniyetin, Türkiye'de yaşamayı geçerli kılan çekici faktör olma noktasında pek yeterli olduğu söylenemez. Saha çalışması sırasında yapılan görüşmelerde özellikle sağlık hizmetleri açısından Aydın'daki her eczaneden ilaç alınamaması ve dil sorunundan ötürü hastaya doğru teşhis konulamaması gibi şikâyetler dile getirilmiştir.

İstihdam olanakları faktörünün Türkiye'de kalıcılığı sağlama noktasında cazip bir faktör olup olmadığı ankette Suriyelilere yöneltilen bir başka sorudur. Aydın'daki istihdam alanlarının yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %22,1 olmakla birlikte toplamda 50 kişi bu seçeneği işaretlemiştir. Dolayısıyla istihdam faktörünün, Suriyelilerin Türkiye'de kalıcı olmasını gerektirebilecek düzeyde olmadığını söylemek mümkündür. Anket sürecinde görüşülen bazı Suriyeliler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne kendilerine sunulan hizmetlerden ötürü her seferinde minnettarlıklarını dile getirseler de yaşadıkları kentte istihdam koşullarının yetersiz olduğunu ve geçim sıkıntısı çektiklerini ifade etmekten kaçınmamışlardır.

Misafirperverlik ve yardımlaşma konusu genel olarak göçmenlerin uyum sürecinde önemli bir faktördür. Bu çerçevede katılımcıların %65,9'u Türklerin kendilerine yönelik misafirperverliklerini kalıcılığın sağlanması noktasında önemli bir çekici faktör olarak görmüşlerdir. Sıklık değeri olarak bu sayı 149 kişiye tekabül etmektedir. Türkiye'nin insani politikaları çerçevesinde savaştan kaçan tüm göçmenlere kapılarını açtığını düşünürsek, misafirperverlik olgusunun Aydın'daki ve tüm Türkiye'deki Suriyelilerin entegrasyon sürecinde ne kadar kolaylaştırıcı bir dinamik olduğunu görebiliriz.

Güvenlik faktörü, Suriyelilerin Türkiye'ye göç etmesindeki en önemli faktör olma özelliğini, kalıcılık noktasında da korumaktadır. Ankete katılan 226 katılımcıdan %94,2'si Türkiye'nin güvenli bir ülke olmasının kentte kalmayı cazip hale getirdiğini ifade etmiştir. Sıklık değeri olarak ise bu sayı 213 kişiye tekabül etmektedir. Suriyelilerin ülkede kalıcı olmasını

etkileyen faktörler arasında *en yüksek* orana sahip olan bu seçenek, daha dar ölçekte Aydın ilinin Suriyeliler açısından güvenli bir şekilde yaşanabilecek bir kent olduğunu göstermektedir. Anket sırasında yapılan bazı görüşmelerde Suriyeliler, Aydın'da herhangi bir hırsızlık veya sözlü/fiziksel taciz gibi durumlarla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

Kültürel ve dinsel anlamda Türklere duyulan yakınlık faktörü de Suriyelilerin kalıcı olma süreçlerinde güçlü bir çekici faktör olma özelliği taşımaktadır. 226 kişiden %82,7'si, kültürel ve dini benzerliğin Suriyeliler açısından Türkiye'de kalma isteğinin oluşması noktasında elzem olduğunu düşünmektedir. Sıklık değeri olarak ise bu rakam 187 kişiye tekabül etmektedir. Dolayısıyla bu seçenek, güvenlik faktöründen sonra işaretlenen *en yüksek ikinci faktör* olarak analizdeki yerini almıştır. Müslümanların çoğunlukta olduğu bir ülkede yaşamak, ortak coğrafya üzerinde yer almak, gelenek ve göreneklerin benzerlik göstermesi gibi durumlar, bu oranın yüksek çıkmasını anlamlı kılabilmektedir.

Çalışmanın bu kısmında, Suriyelilerin Türkiye'de kalma sebepleri genellikle üç dinamik etrafında şekillenmiş; *güvenlik, misafirperverlik ve kültürel/dini yakınlık* faktörleri kalıcılık noktasında en fazla tercih edilen faktörler olarak karşımıza çıkmıştır. Suriyelilerin göç ettikten sonra kalma tercihlerinde istihdam olanakları ve sosyal hizmet imkanlarının ise yeterince etkili olmadığı bulgusuna rastlanmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Tarihi boyunca birçok göçmene ev sahipliği yapmış olan Türkiye, Arap Baharı sonrası ilk kez bu kadar yoğun bir kitlesel göç hareketliliği ile karşı karşıya kalmıştır. Suriyeli göçünden önce Türkiye'deki uluslararası koruma altındaki yabancı sayısı rakam olarak on binlerle gösterilirken, Suriyeliler geldikten sonra bu rakam milyonları bulmuş, bu durum *uyum ve birlikte yaşama* zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Türkiye'ye ilk geldikleri yıllarda gerek devlet genelinde gerek toplumsal öngörü, Suriyelilerin misafirliklerinin geçici olduğu ve ülkelerine geri dönecekleri yönünde olsa da aradan geçen birkaç yıllık süreçte Suriyeliler toplumsal yapının ve sistemin bir parçası olarak kendilerine yer edinmişler, geçici misafirlikten kalıcılığa doğru evrilmişlerdir.

Literatürde göç ile ilgili birçok kuram bulunmakta olup, itme-çekme kuramı da bunlardan birisidir. Hem mevcut olarak yaşanan hem de göç edilecek yerde, insanları bölgeye çekmek için birçok temel dinamik olduğu gibi, onları geri iten başka sebepler de bulunmaktadır. Bu dinamikler itici ve çekici faktörler olarak adlandırılmış, (+) ve (-) işaretleri olarak gösterilmiştir. Tüm bu dinamiklerin yanı sıra, göç hareketlerini hiçbir şekilde etkilemeyen (0) olarak gösterilen başka durumlar da vardır. İç savaş, işsizlik, kötü iklim koşulları, yoksulluk, siyasi baskılar vs. insanları göçe zorlayan itici faktörler olarak bilinirken, geniş istihdam imkanları, siyasi güven ortamı, teknolojik gelişmişlik, coğrafya ve kültürel/dini yakınlık göçe teşvik eden çekici faktörler olarak sayılabilir.

Türkiye de Suriyeliler için ülkede başlayan iç savaştan sonra cazibe merkezi haline gelmiştir. Türkiye'nin Suriyeliler açısından yalnızca transit ülke değil, hedef ülke konumuna gelmesinde Türkiye'nin kendisine özgü fiziksel, kültürel ve hukuki koşullarının büyük rolü vardır. Bu koşulların etkisini ölçmek adına Aydın ilinde yapılan anket çalışmasında, Suriyelileri Türkiye'ye göç ettiren faktörlerin sebeplerine dair yapılan analizlerde sırasıyla; *Türkiye'nin güvenli bir ülke olması, kültürel ve dinsel anlamda Türklere duyulan yakınlık ve iki ülke arasındaki mesafenin kısa olması* dinamikleri Suriyeliler tarafından en çok işaretlenen üç seçenek olmuştur. Türkiye'deki *hayat standartlarının yüksek olması* faktörü ise verilen cevaplara içerisinde göç hareketindeki en düşük tercih sebebidir.

Anket çalışmasında Suriyelilerin Türkiye'de kalmasını cazip hale getiren faktörlere dair verilen cevaplarda ise sırasıyla *Türkiye'nin güvenli bir ülke olması, Kültürel ve dinsel anlamda Türklere duyulan yakınlık ve Türklerin misafirperverlikleri* en çok işaretlenen üç seçenek olma özelliği taşımaktadır. *İstihdam koşulları* ve *sosyal hizmetler* ise göç tercihinin sürdürülebilirliği noktasında en pasif faktörler olarak göze çarpmıştır. Suriyelilere yöneltilen her iki soruda da *Türkiye'nin güvenli bir ülke olması* ile *Türk ve Arap kültürünün benzer olması* ortak seçenekler olarak vurgulanmış, bunun yanı sıra göç tercihinde *mesafe faktörü*, kalıcılığın sağlanmasında da *Aydın halkının misafirperverliği* ön plana çıkmıştır.

Sonuç itibarıyla, Türkiye, barındırdığı 3,5 milyondan fazla Suriyeli ile birçok ülke arasında Suriyelilerin yaşamaktan en çok mutlu olduğu ve uyum sağladığı ülkelerin başında gelmektedir. Geride bıraktığımız 10 yıllık süreçte Suriyeliler Türkiye'de düzenlerini kurmuşlar, Türkçeyi öğrenmişler, meslek sahibi olmuşlar, eğitim hayatının bir parçası haline gelmişler, Türklere komşuluk ve arkadaşlık ilişkilerini geliştirmişler, hatta istisnai vatandaşlık alarak Türkiye'nin üretim, eğitim ve toplumsal sürecine katkı sağlayacak imtiyazlar elde etmişlerdir. Dolayısıyla Suriyelilerin Türkiye'ye karşı algılarının genel olarak olumlu yönde olduğu ve Türkiye'de kalıcı olmak istedikleri düşünülebilir. Bu durumda, her ne kadar Suriye'de şartlar normalleşse de bu kişilerin ülkelerine geri dönüş istekleri yeterince tatmin edici düzeyde olmayabilir. Yabancı bir ülkede düzen kurduktan sonra tekrar geri dönmek, 1960'larda Almanya'ya göç eden Türkler örneğinde de görüldüğü üzere yakın dönemde pek rastlanmıyış bir durum değildir.

Bu süreçte algıların şekillenmesinde en önemli araç bilginin kullanım metodudur. Bu bağlamda devletin ve medyanın uyum sürecinde üzerine düşen en önemli görev; Suriyeliler özelinde izlenen politikalar ve onlara verilen hizmetler hakkında toplumun şeffaf ve tarafsız bir biçimde bilgilendirilmesidir. Zira Suriyelilere yönelik kamuoyunda görülen eksik ve yanlış bilgilendirmeler, onlara karşı önyargı ve ayrımcılığı körüklemekte, bu durum da Suriyelilerin Türkiye'ye karşı algılarını ve memnuniyet düzeylerini etkilemektedir. Bu çerçevede, Suriyelilere yapılan ekonomik ve sosyal yardımlar, üniversitelere girişlerde Suriyeli öğrencilerin tabi tutuldukları sınavlar ve kendilerine dağıtılan burs miktarları, sağlık hizmetlerinde Suriyeli hastalara sağlanan paralı ve parasız hizmetler, Suriyelilerin karıştığı suç oranları, Suriyelilere verilen çalışma izni ve istisnai vatandaşlık sayısı gibi konularda Türk vatandaşlarına doğru ve tarafsız bilgi aktarılması gerekmektedir. Suriyeliler hakkında üretilen bilgi kirliliği son buldukça iki toplumun karşılıklı algıları daha olumlu seviyeye gelecektir. Bu noktada kurumsallaşmaya gidilerek gerek Suriyeli ve diğer yabancı uyruklara yönelik yürütülen politikaların daha sağlıklı, hızlı ve tek elden yürütülmesi, gerekse Suriyelilerle Türkler arasındaki uyum sürecinin pozitif yönde gelişmesi adına *Uyum Bakanlığı* kurulması uygun olacaktır.

Her ne kadar Türk toplumunda Suriyelilere karşı büyük önyargılar olsa da devlet göçmenleri geri dönüşe zorlamamalı, bu durum gönüllülük esasına göre sürdürülmelidir, zira Türkiye'ye göç eden Suriyelilerin arasında mutlaka yurtlarına geri dönmek isteyenler olacaktır. Fakat geri gönderme politikası uygulanacaksa bile başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası örgütler öncülüğünde ve hukuki mevzuatlar çerçevesinde Suriyelilerin güvenliği garanti altına alındıktan sonra geri dönüşleri sağlanmalıdır. Öte yandan, Türkiye'de yaşamlarını idame ettirmek isteyen Suriyelilerin ise uyum süreçlerini hızlandırmak hem Türkiye'nin nitelikli eleman ihtiyacını karşılaması ve ekonomik yönden gelişmesi hem de Suriyelilerin ötekileştirilmemesi açısından daha rasyonel bir davranıştır. Bu süreçte gerek devlete gerekse yerel ve ulusal aktörlere büyük bir rol düşmektedir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 295-298.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation and Adaptation. *Applied psychology: An International Review*, 46(1), 5-68.
- Çağlayan, S. (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 67-91.
- Çelik, F. (2006). İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı ile Analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27, 149-170.
- Erkan, E. (2016). Suriyeli Göçmenler ve Dini Hayat: Uyum, Karşılaşma, Benzeşme: Gaziantep Örneği. *İlahiyat Akademi Dergisi*, 4, 1-36.
- Everett, L. (1996). A Theory Of Migration. *Demography*, 3(1), 47-57
- Faist, T. (2003). *Uluslararası Göç ve Ulaşımı Toplumsal Alanlar*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Haksever, A. (2014). *Federal Almanya'da Göç ve Entegrasyon Politikaları*. (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi). T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Hürriyet (2013). *Davutoğlu: 'Kırmızı çizgi' demedim*, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/davutoglu-kirmizi-cizgi-demedim-24987466>, Erişim Tarihi: 05.09.2021
- Kirişçi, K. (1996). Dünyada ve Türkiye'de Sığınma Olgusu. *Hoşgörü Yılında Mülteciler: Sivil Toplum Örgütlerinden Beklenenler Sempozyumu*. Helsinki Yurttaşlar Derneği.
- Massey, D.S. (1999). Why Does Immigration Occur? In *A Theoretical Synthesis. The Handbook of International Migration: The American Experience* (ss.34-52). (Ed.) Charles Hirschman, Philip Kasinitz, ve Josh De Wind. New York: Russell Sage Foundation.
- ORSAM (2014). *Suriye'ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler Raporu*, Rapor No:189.
- Özcan, E. D. (2017). Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme. *İş ve Hayat Dergisi*, 4, 183-215.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, Kentleşme ve Kentsel Değişme*. Bursa: Ekim Kitabevi.

- Penrose, J. (2003). The UN Convention Relating To The Status Of Refugee: The Case For and Against Reform. In *Forced Migration and The Contemporary World: Challenges To The International System*, (Ed.) Andrzej Bolesta. Bialystok: Wydawnictwo I Drukarnia PPHU
- Rani, S. (2018). Analysing Lee's Hypotheses Of Migration In The Context Of Malabar Migration: A Case Study Of Taliparamba Block, Kannur District. *International Journal Of Research In Geography*, 4(1), 1-8.
- Saygın, S. ve Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(3), 302-323.
- TÜRK KIZILAY (2017), *SUY Nedir?*, <https://kizilaykart.org/TR/hakkinda.html>, Erişim Tarihi: 07.09.2021
- UNHCR (2021), *Total Persons of Concern by Country of Asylum*, <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria>, Erişim Tarihi: 10.09.2021
- Xiangjing, M. (2009). *Analysis of the Push and Pull Factors of Environmental Migration in Sanjiangyuan Area in China*, Beijing Institute of Population Research, Center for Population and Development Studies, Renmin University of China, P.R. China. No. 59
- Yıldırım, S., İslamoğlu, E. ve İyem, C. (2017). Suriyeli sığınmacıların toplumsal kabul ve uyum sürecine ilişkin bir araştırma. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 107-126.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2019). *2011 Sonrası Türkiye'ye Gelen Suriyelilerin Toplumsal Uyum Süreci ve Sorunları: Aydın İlinde Bir Alan Araştırması* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Extended Abstract

Aim and Scope

In the early years of the Arab Spring, Syrians migrated to Turkey as temporary guests due to the civil war, but this temporariness has changed into permanence over time. As the civil war in Syria has continued and new terrorist organizations have increased their influence in the region, the hopes for returning back have decreased. Although there have been still negative perceptions in terms of Turkish citizens, Syrians have largely integrated to Turkey in the last 10 years. In this study, a field research was conducted on Syrians living in Aydın province and the results of the study were analyzed. To the study, the reasons why Syrians wanted to migrate to Aydın right after the war as well as why they were keen on overstaying in this city after they migrated were analyzed statistically in the context of push-pull migration theory.

Methods

At the time of the survey, approximately 10,000 Syrians were living in Aydın. Therefore, the population size of the research is 10,000 while the sample size is 266. In the survey study, multiple-choice (multiple response) test, which is one of the frequency analysis methods, was applied to the data obtained in order to analyze the reasons that were effective in the preference of migration and overstaying of 226 individuals who immigrated from Syria to Aydın after the civil war. Participants were asked to mark maximum 3 options for a question. As a result of the multiple-choice tests, the frequency and percentage values of the answers given by the participants were examined, and it was tried to measure which factors were more effective in the migration and overstaying decision.

As the sampling type, the probability sampling type, in which all the units composing the population have an equal chance of being selected, were used. Also, as a type of probability sampling, the simple incidental model, in which all the individuals forming the population have a random chance of entering the sample, was chosen. (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 75).

Findings

Firstly, the question of "What are the factors that make you immigrate to Turkey?" was asked to the participants. In this question, a maximum of 3 options were marked, so the number of N exceeded the sample size of 226. As it was seen as a result of the frequency analysis, a total of 623 responses were received. As a percentage, this rate exceeded 100% and reached to the rate of 275.7% since a maximum of 3 answers were given to one question.

Among the options, the number of people, who stated that "they migrated to Turkey due to the short distance between the two countries", corresponds to 146, and the rate of the selected option is 64.6%. The number of Syrians who selected the option "references of Syrians who have come to Turkey before" corresponds to 53, and the rate is 23.5%. For the factor of "high living standards in Turkey", the rate of those who tick this option is 11,5 % and it corresponds to 26 people.

The rate of those who prefer to migrate to Turkey due to the factor of “Turkey is a safe country” corresponds to a high rate of 89.8% out of 226 (201 people), and it becomes the highest rate among all factors. Cultural and religious intimacy is also one of the reasons that trigger migration in general. In the survey, the rate of those who preferred to immigrate to Turkey due to “cultural and religious closeness to Turks” is 84.5%. As a frequency value, 191 people marked this option out of 226 people.

Secondly, as a result of the frequency analysis, a total of 647 responses were received from the Syrians who participated in the survey. Percentage rates, on the other hand, exceeded 100%, corresponding to a rate of 286.3%, due to a maximum of 3 answers to one question.

Out of 226 people, the rate of participants, who marked “social service opportunities” among the factors that make it attractive to stay in Turkey, corresponds to 20.8% as well as the number is 47. The rate of those who think that “the employment areas in Aydın are sufficient” is 22.1%, a total of 50 people selected this option. “Hospitality and cooperation” are also an important factor for the integration process of immigrants. In this context, 65.9% of the participants considers “the hospitality of Turks towards Syrians” as a serious attractive factor in ensuring permanence.

94.2% of the Syrians who participated in the survey marked the option of “Since Turkey is a safe country, staying as permanent here is so possible”. As a frequency value, this number corresponds to 213 people. “The safety factor”, which has the highest rate among the factors affecting the permanent residence of Syrians in the country, shows that Aydın province is a safe city for Syrians in narrow scale. In addition to safety, “the cultural and religious closeness to the Turks” is also a strong attractive factor in the permanent process of Syrians. 82.7% of the Syrians think that “cultural and religious similarity is essential for Syrians to have a desire for permanence in Turkey”. As a frequency value, this number corresponds to 187 people. Therefore, this option is the second highest factor marked by them after “the safety factor”.

Conclusion

There are many theories about migration in the literature, push-pull theory is one of these theories. In both residence country and destination country, there are some basic dynamics that attract people to the region as well as push them back. These dynamics are named as push and pull factors and are shown as (+) and (-) signs. In this article, the factors of the Syrian's migration to Turkey, which started after the Arab Spring, has been evaluated within the framework of the push and pull theory.

Turkey has become a center of attraction for Syrians after the civil war in the country. Turkey's unique physical, cultural and legal conditions has played a major role in preferring not only as a transit country but also as a destination country for Syrians. Within the survey study in Aydın to measure the effect of these conditions, the factors that made the Syrians migrate to Turkey are respectively; Turkey's position as a safe country, closeness to Turks culturally and religiously, and the short distance between the two countries. Similarly, in the survey study regarding the factors that make Aydın attractive for Syrians to stay in for a long time are respectively; Turkey's position as a safe country, closeness to Turks culturally and religiously, and the hospitality of the Turks against Syrians.

As a result, Turkey, with more than 3.5 million Syrians, is one of the countries where Syrians mostly adopted to live. In the past 10 years, Syrians have established their order in Turkey, have learned Turkish, have found a profession, have developed friendship with Turks, and even obtained privileges like citizenship in the way that they could contribute to the country. Therefore, it is possible to point out that the perceptions of Syrians towards Turkey are generally positive, and they want to stay in Turkey permanently.